

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege cu privire
la abrogarea Capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă
al Republicii Moldova nr. 225/2003**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu privire la abrogarea Capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****cu privire la abrogarea Capitolului XIII¹ din
Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Capitolul XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285-294, art. 436), cu modificările ulterioare, se abrogă.

Art. II. – (1) Procedurile de mediere judiciară neîncheiate la data intrării în vigoare a prezentei legi continuă și se finalizează conform prevederilor legii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(2) O parte sau ambele părți pot solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară. În acest caz, instanța de judecată emite o încheiere nesusceptibilă de atac cu privire la încetarea procedurii de mediere judiciară și transmite dosarul pentru repartizare aleatorie unui alt judecător sau, după caz, unui alt complet de judecată.

(3) Instanța de judecată este obligată să informeze părțile despre dreptul de a solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară prevăzut la alin. (2).

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege cu privire la abrogarea Capitolului XIII¹
din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege cu privire la abrogarea Capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 a fost elaborat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul are drept scop implementarea acțiunii 3.11.2. din *Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 235/2021*, care prevede: „*Excluderea instituției medierii judiciare obligatorii.*”.

Această acțiune urmărește eliminarea deficiențelor ce țin de îngreunarea și tergiversarea proceselor judiciare în urma instituirii medierii judiciare obligatorii pentru anumite cauze civile.

La 17 martie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat *Legea nr. 31/2017 pentru completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003* (în continuare – *Legea nr. 31/2017*), prin care a fost instituită medierea judiciară drept o modalitate obligatorie de soluționare prealabilă a litigiilor, pentru următoarele cauze civile:

- a) protecția consumatorilor;
- b) litigiile de familie;
- c) litigiile privind dreptul de proprietate asupra bunurilor între persoane fizice și/sau juridice de drept privat;
- d) litigiile de muncă;
- e) litigiile care rezultă din răspunderea delictuală;
- f) litigiile succesoriale;
- g) alte litigii civile a căror valoare este sub 200 000 de lei, cu excepția litigiilor în care s-a pronunțat o hotărâre executorie de intentare a procedurii de insolvență.

Conform notei informative, scopul introducerii acestei instituții juridice a constat în reducerea volumului de muncă a judecătorilor, precum și flexibilitatea/rapiditatea soluționării litigiilor.

Însă, după intrarea în vigoare a completărilor operate prin *Legea nr. 31/2017*, s-a constatat că medierea judiciară reprezintă o metodă inefficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, care a îngreunat semnificativ procedurile judiciare și a cauzat tergiversarea cauzelor pendinte, fiind afectat disproporțional accesul liber la justiție.

Deci, această instituție nu numai că nu a generat rezultatele pozitive scontate, dar a și determinat consecințe negative asupra procedurilor civile și a volumului de lucru al judecătorilor.

În acest sens, conform datelor statistice pentru anii 2018-2021, se atestă următoarele efecte asupra procedurilor judiciare civile:

- a) din numărul total al proceselor de mediere judiciară (43 487), numai 1165 au finalizat prin încheierea unei tranzacții (*i.e.* 2,6 %). În restul litigiilor, procesele de mediere au încetat prin refuzul părților de a soluționa litigiul pe cale amiabilă, expirarea termenului sau renunțarea la acțiune a reclamantului;
- b) procesele de mediere judiciară sunt de o durată excesivă (în mediu 3-9 luni), în pofida faptului că, conform art. 182² alin. (5) din *Codul de procedură civilă*, termenul medierii judiciare nu poate depăși 45 de zile;
- c) creșterea volumului de lucru al judecătorilor datorită instituirii unor proceduri judiciare adiționale, fapt ce a sporit numărul acțiunilor procesuale ce urmează a fi întreprinse de magistrați. Aceste aspecte au fost transpuse și în *Regulamentul privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor penale, contravenționale și civile*, aprobat prin *Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 165/6 din 18 februarie 2014*.

Astfel, se atestă că instituția medierii judiciare a generat, de fapt, blocaje procesuale care tergiversează semnificativ examinarea și soluționarea cauzelor civile, precum și sporește nerezonabil sarcina de muncă a judecătorilor.

De altfel, pentru comparație, în România medierea obligatorie a fost declarată neconstituțională prin *Decizia Curții Constituționale nr. 266/2014*, în care Curtea a statuat, *inter alia*, că procedura prealabilă obligatorie de mediere apare ca fiind o piedică în calea realizării și obținerii de către cetățean a drepturilor sale în justiție (par. 24).

Similar, și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în *Hotărîrea nr. 8/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară)*, a statuat că medierea judiciară obligatorie reprezintă o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul tergiversării soluționării cauzei într-un termen rezonabil, fiind afectat dreptul garantat de art. 20 din *Constituția Republicii Moldova* (par. 54).

Însă, spre deosebire de organul de jurisdicție constituțională al României, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a declarat că procedura medierii judiciare nu determină o întârziere substanțială a termenelor judiciare. Or, în accepțiunea Curții, cele 50 de zile pe care le presupune procedura de mediere judiciară prealabilă, nu constituie o întârziere substanțială pentru introducerea acțiunii în justiție (par. 72 și 77). Prin urmare, Curtea a constatat existența unui echilibru proporțional între principiile concurente și a declarat caracterul constituțional al prevederilor Capitolului XIII¹.

Dar, menționăm că, în practică, medierea judiciară a provocat efecte care nu au fost prevăzute de Curte, *i.e.* tergiversarea semnificativă a proceselor de mediere judiciară – în mediu pînă la 9 luni – precum și rata extrem de joasă a litigiilor soluționate amiabil prin încheierea tranzacțiilor (2,6 %).

În aceste condiții, este nejustificată menținerea prevederilor din Capitolul XIII¹ din *Codul de procedură civilă*, or, acestea afectează disproportional dreptul la un proces echitabil și termenul rezonabil de soluționare a cauzei.

Această concluzie se impune, în special, în contextul în care *Recomandarea nr. (2002)10 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre privind medierea în materie civilă*, prevede următoarele:

„7. Prin reglementarea medierii, statele ar trebui să supravegheze a se evita (I) întârzierile inutile și (II) recurgerea la mediere ca o tactică de întârziere.”

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prevede abrogarea Capitolului XIII¹ din *Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003*. Astfel, va fi asigurată excluderea medierii judiciare ca fază obligatorie de parcurs în cadrul unor proceduri civile.

La art. II din proiect sunt prevăzute dispozițiile tranzitorii, conform cărora, procedurile de mediere judiciară neîncheiate la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi continuate și finalizate conform legii vechi.

Totuși, art. II alin. (2) conține o prevedere esențială – o parte sau ambele părți vor putea solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară. În acest caz, instanța de judecată emite o încheiere nesusceptibilă de atac cu privire la încetarea procedurii de mediere judiciară și transmite dosarul instanței judecătorești pentru repartizare aleatorie unui alt judecător sau, după caz, unui alt complet de judecată.

Pentru a asigura exercitarea efectivă a acestui drept, instanța de judecată este obligată să informeze părțile despre dreptul de a solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu necesită cheltuieli financiare suplimentare din bugetul public național.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

După adoptarea proiectului de lege nu va fi necesară modificarea altor acte normative, cu excepția actelor interne relevante ale Consiliului Superior al Magistraturii (*Regulamentul privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor penale, contravenționale și civile*, aprobat prin *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 165/6 din 18 februarie 2014*).

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul hotărârii este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

De asemenea, conform prevederilor art. 20 al *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative*, a anunțului de inițiere a procesului de elaborare.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-23-917 din 28 ianuarie 2022, proiectul de lege a fost remis spre avizare către Ministerului Economiei, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Chișinău, Judecătoria Chișinău, Consiliul de mediere, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, A.O. „Centrul de Resurse Juridice din Moldova” și Centrul Național Anticorupție.

În cadrul procesului de avizare nici o instituție nu a exprimat obiecții, propuneri sau recomandări cu privire la proiectul de lege.

7. Constatările expertizei anticorupție

Asupra proiectului a fost realizat raportul de expertiză anticorupție nr. ELO22/7760 din 25 februarie 2022.

Raportul a concluzionat că în textul proiectului nu s-au identificat factori de risc care pot genera apariția manifestărilor de corupție.

8. Constatările altor expertize

În temeiul pct. 3 sbp. 1) și pct. 11 sbp. 2¹) lit. c) din *Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 23/2019*, a fost elaborată analiza impactului, aceasta fiind expertizată de Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Conform expertizei, Grupul de lucru a susținut analiza de impact fără obiecții sau recomandări, cu majoritatea de voturi.

Adițional, a fost evaluat și proiectul de lege, acesta fiind susținut cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor expuse în cadrul ședinței Grupului de lucru. În acest sens, s-a recomandat ca în proiectul de lege să se completeze dispozițiile tranzitorii, astfel încât să fie prevăzută soluția pentru situația în care în cadrul procedurii de mediere judiciară s-a ajuns la etapa de negociere a contractului de tranzacție, or, în această situație există un drept câștigat și părțile nu pot fi private de acest drept.

În vederea implementării recomandărilor expuse în expertiza Grupului de lucru, dispozițiile tranzitorii au fost revizuite esențial.

Astfel, procedurile de mediere judiciară neîncheiate la momentul intrării în vigoare a legii vor fi continuate și finalizate conform legii vechi.

Mai important, o parte sau ambele părți vor putea solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară, atunci când vor alege să opteze pentru logica prezentului proiect. În acest caz, instanța de judecată va emite o încheiere nesusceptibilă de atac cu privire la încetarea procedurii de mediere judiciară și va transmite dosarul instanței judecătorești pentru repartizare aleatorie unui alt judecător sau, după caz, unui alt complet de judecată.

Instanța de judecată va fi obligată să informeze părțile despre dreptul de a solicita încetarea imediată a procedurii de mediere judiciară.

Ministru

Sergiu LITVINENCO